

XXXI. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

14. svibnja 2026.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova u prvome dijelu ispita:		10	broj bodova u drugome dijelu ispita:		90	ukupni broj bodova u ispitu:		100
---	--	----	--	--	----	------------------------------------	--	-----

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 120 minuta.
2. Ispit se sastoji od dvaju dijelova. Prvi dio ispita sastoji se od zadataka slušanja.
3. Prije rješavanja ispita u cjelini treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
4. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
5. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
6. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
7. Rješenja treba upisivati isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
8. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
9. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
10. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
11. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
12. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____

(član Državnoga povjerenstva)

3. _____

(član Državnoga povjerenstva)

PRVI DIO ISPITA

Pozorno poslušaj polazni tekst. Napiši odgovore na crte u zadacima od 1. do 3., od 5. do 7. i od 9. do 10. Zaokruži slovo uz točan odgovor u zadacima 4. i 8.

1. Navedi četiri nadnaravna bića, spomenuta u tekstu, u koja su vjerovali naši predci.

1	
---	--

2. Iz kojega je dijalekta naziv *štriga* preuzet u čakavsko narječje?

1	
---	--

3. Tko su, prema narodnim vjerovanjima, štriguni?

1	
---	--

3	
---	--

4. Što se od navedenoga nije pripisivalo nadnaravnim moćima štriguna?

- a) Izazivanje elementarnih nepogoda.
- b) Oboljenje ljudi i stoke.
- c) Stradavanje usjeva.
- d) Iscjeljivanje ljudi molitvom.

1	
---	--

5. U koje su se dvije životinje, prema narodnim vjerovanjima, štriguni najčešće pretvarali?

1	
---	--

6. Gdje su se, prema narodnim vjerovanjima, krsnici i štriguni borili?

1	
---	--

7. Objasni značenje riječi *mōra*.

1	
---	--

4	
---	--

8. Što od navedenoga ljudi nisu radili kako bi se obranili od napada mora?

- a) Zabadali nož u vrata.
- b) Okretali ključ u ključanici pod kutom od 180 stupnjeva.
- c) Stavljali pod jastuk dječji izmet.
- d) Zabadali škare u ključanicu.

1	
---	--

9. Kako suvremena znanost naziva iskustva istovjetna napadima mōra?

1	
---	--

10. Navedi dva razloga zbog kojih pučke priče više nisu popularne.

1	
---	--

3	
---	--

DRUGI DIO ISPITA

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 11. do 31.

11. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica u zagradama otisnute velikim tiskanim slovima.

U Hrvatskoj je sačuvan veći broj zemljopisnih imena koja se povezuju sa starom vjerom _____ (STARIH SLAVENA), odnosno sa _____ (SLAVENSKIM BOŽANSTVIMA).

Među njima su, dakako, osobito učestali toponimi izvedeni od imena

(VRHOVNOGA BOGA PRASLAVENSKOGA PANTEONA – PERUNA). Neki su od primjera _____

(PLANINSKI VRH PERUN NA UČKI), _____

(UZVISINA PERUNČEVAC KRAJ GRAČIŠĆA U ISTRI) i _____

(BRDO PERUN IZNAD PODSTRANE, U NEKADAŠNJOJ POLJIČKOJ REPUBLICI).

6	
---	--

12. Usporedi rečenice i objasni njihovo značenje s obzirom na položaj zareza.

a) Veles je pastire sigurno doveo do pašnjaka.

b) Veles je pastire, sigurno, doveo do pašnjaka.

2	
---	--

8	
---	--

13. Upiši ije/je u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) U staroj hrastovoj šumi odr___šit je starac zamolio vilu da odr___ši čvor čarolije koji su davno zavezale zavidne vještice.
- b) Čarobnica je odgovorila da je c___na čarolije previsoka, no djevojčica je proc___nila da je to jedini način da selu donese blagostanje.
- c) Djed je unucima pripov___dio pripov___tku koju je kao dijete čuo od svoga djeda.
- d) Vile su bile poznate po v___štini i um___ću pravljenja čarobnih napitaka.

4	
---	--

14. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima. Jedna riječ može imati više glasovnih promjena.

- a) Vile plešu na mjesečini. _____
- b) Crna kraljica živjela je u dvorcu Medvedgrad. _____
- c) Macmalići su šumski patuljci. _____
- d) Vila je isplela vijenac od cvijeća. _____

5	
---	--

15. Kojim su funkcionalnim stilom pisani sljedeći tekstovi?

- a) članak *Perunovo brdo (monte Borun) – prilog poznavanju poganske slavenske toponimije u Kaštelima* Tončija Burića objavljen u znanstvenom časopisu

- b) roman *Crna kraljica* Higinia Dragošića

- c) članak *Zašto tako puno ljudi vjeruje u vještice?* na mrežnom portalu Deutsche Welle

3	
---	--

12	
----	--

16. Upiši pravopisne znakove tako da rečenice budu napisane u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) Marija Jurić Zagorka bila je istaknuta novinarka i književnica a po njoj je između ostaloga nazvana osnovna škola u Vrbovcu
- b) Pekarica i piljarica Barica Cindek bila je spaljena kao vještica u Zagrebu 4 rujna 1743 godine a njezin je život poslužio Mariji Jurić Zagorki kao inspiracija za stvaranje lika kontese Nere iz *Gričke vještice*
- c) Dr sc Nataša Polgar u svom radu piše Vjerovanja u vještice zle sile i čarobnjake odnosno čarobnice vjerojatno su stara koliko i ljudski rod
- d) Ja ću izgraditi stube do Trsata reče vrh knezu Frankopan ali će one voditi do gostionice a ne do svetišta
- e) Svetu nazaretsku kuću s Trsata anđeli su još dva puta premještali prvo na brdo a zatim uz cestu gdje se i dan danas nalazi

5	
---	--

17. Odredi vrste zavisnosloženih rečenica. Priložnim rečenicama odredi vrstu.

- a) Neki slavenski narodi spaljivali su lutku Morane da označe kraj zime.

- b) Budući da ju je Jarilo iznevjerio, Morana ga je odlučila ubiti.

- c) Ako ne budete dobri, doći će Babaroga.

- d) Toliko sam bio dobar da Babaroga sigurno neće doći.

4	
---	--

9	
---	--

18. Odredi vrstu riječi i gramatičke kategorije (npr. N, s. r., jd.) podcrtanim riječima.

Narod priča da je u gori poviše Jakovlja prostrana pećina koju nazivaju Vilinskom špiljom i za koju kažu da su u njoj nekada prebivale vile. U to da se vrijeme pred pećinom nalazilo i vrelo u kojem bi se vile ujutro kupale. Kad su vile otišle, onda da je i vrelo presušilo.

(prema: Ljiljana Marks, *Vekivečni Zagreb*)

	vrsta riječi	gramatičke kategorije (padež, rod i broj)
gori		
prostrana		
koju		
njoj		
pećinom		

5	
---	--

19. Napiši kanonski oblik podcrtanih glagola u sljedećim rečenicama.

a) Dječak je srčuci toplu juhu slušao bakine priče.

b) Nekoć su ljudi učili čitati sričući slova.

c) Kazivač odabire motive iz života koji zavređuju ući u usmenu priču.

d) Odabrani likovi dosežu sve sanje i svladavaju prepreke.

e) Bajkoviti likovi razrješuju različite složene zadatke i spretno idu do cilja.

5	
---	--

10	
----	--

20. Glagole u zagradama napiši u 3. l. mn. imperfekta.

Premda se _____ (bojati) vukodlaka, djeca
hrabro _____ (ići) po planini noću i
_____ (moliti) se Djevici Mariji da ih zaštiti od zla.

3	
---	--

21. Sažmi zadane rečenice u jednu tako da prvu rečenicu preoblikuješ u predikatni proširak.

Opčinjen sam narodnim pričama i legendama. Redovito iz knjižnice posuđujem knjige o toj tematici.

1	
---	--

22. Odredi podcrtani član rečeničnoga ustrojstva.

Narodna predaja vrsta je usmene književnosti koja priče temelji na vjerovanju u istinitost njihova sadržaja.

a) priče _____

b) sadržaja _____

2	
---	--

23. Napiši kojom je vrstom riječi izrečen izravni objekt u navedenoj rečenici.

Bude li je vjerno čuvao, ostat će trajno zabilježena u kolektivnoj svijesti.

1	
---	--

7	
---	--

24. Raščlani višestruko složene rečenice i odredi im vrstu.

a) Iako su seljani vjerovali da šuma skriva tajnu koju nitko tko je ondje ušao nije uspio otkriti, mladić je odlučio da će, kad pronađe put koji vodi do izvora, otkriti istinu.

surečenica	vrsta surečenice

b) Kad pričaš prijatelju gdje si jeo dobar ručak ili što vrijedi posjetiti tijekom putovanja, ti već sudjeluješ u usmenoj predaji premda toga nisi svjestan.

surečenica	vrsta surečenice

13	
----	--

25. Napiši kojom je vrstom riječi izrečen subjekt u navedenoj rečenici.

U određenom prostoru i kraju ona čuva duh naroda na svim razinama.

1	
---	--

14	
----	--

26. Odredi vrstu podcrtanim dijalektizmima iz stihova narodne pjesme *Marina kruna*.

„Ajme meni, kruno moja,
 ki bi meni krunu našal,
 njegova bim ljuba bila.“
Šli je iskat dva Bakrana,
dva Bakrana, tri Rečana
i još jedan černi Moro.

ki _____
bim _____
šli _____
iskat _____
černi _____

5	
---	--

27. Ispiši dvije adverbijalne sintagme iz navedene rečenice koje su nastale gramatičkom vezom pridruživanja.

U povijesti hrvatske usmene književnosti postoji vrlo velik broj kraćih mjesnih priča, u svim područjima gdje žive Hrvati, koje izravno pokazuju mjesnu duhovnost što je prirodno srasla s ljudima nekog područja.

2	
---	--

7	
---	--

28. Napiši rečenice hrvatskim standardnim jezikom.

a) Ni tičjega mlika ni njin falilo, zato i sad judi želidu da se ono vrime povrne.

(čakavsko narječje)

b) Komšinica se naslonila na kapiju i sad natenane divani s komšijom.

(štokavsko narječje)

c) V noći i v megli nigdar ne hodim po bregim.

(kajkavsko narječje)

3	
---	--

29. Odredi podcrtane lekseme prema kriteriju vremenske raslojenosti leksika.

a) Perjanici su čuvali vladara i pratili ga u svim važnim bitkama.

b) Ana je pokrenula zanimljiv blog o putovanjima.

c) Govorila je kano da ga prvi put vidi.

d) Moj je djed slušao priče s magnetofona.

e) Njezin je video ubrzo postao viralan.

5	
---	--

8	
---	--

30. Objasni značenje podcrtanih riječi.

a) U bajkama se često javljaju nadnaravna bića.

b) Slušaitelji prihvaćaju priču i unose ono što misle da će je učiniti boljom. Tako postupak priče traje oduvijek i unedogled.

c) Osobito je važno da u priči budu oštroumni i duhoviti likovi.

d) Potresno je kad zla kob prati likove od početka priče.

4	
---	--

4	
---	--

31. Pročitaj ulomak iz knjige *Leksikon slavenskih mitoloških bića iliti kratki azbukvar slavenskih starovjernih bogova i bića* o Juri Grandu, prvom dokumentiranom europskom vampiru, i riješi vezane zadatke.

Taj je čovjek iz Kringe, seoceta pored Pazina, rođen 1579. godine, a preminuo 1656. Budući da nije propisno pokopan, stao je po svojoj smrti uznemiravati suseljanu koji su mu se, nakon punih 16 godina terora, napokon suprotstavili. Devetero se mještana potaknutih pozivom župana Mihe Radetića s bakljama, raspelom i glogovim kolcem zaputilo do pokojnikova groba. Kad su otvorili sanduk, zaprepastilo ih je rumeno i nasmiješeno lice. Gurnuvši mu pred lice raspelo, govorili su: „Vidi ovamo, štrigune! Ovdje je Isus Krist koji nas je izbavio od pakla i umro za nas, a ti ne nalaziš mira!“. Pokušali su mu nakon toga „protjerati zašiljeni kolac od bijelog gloga kroz utrobu“, ali bez uspjeha. Seljanin Stipan Milašić najzad mu je sjekirom odrubio glavu na što je mrtvac kriknuo, a grob se napunio krvlju. Štoriju je onomad zabilježio slovenski putopisac i povjesničar Janez Vajkard Valvasor u djelu *Slava vojvodine Kranjske* (1689.) koje je uvršteno u 39 svezaka *Rajnskoga antiquariusa* njemačkoga novinara Christiana von Stramberga (1785–1868) te 1925. godine u zbirku tekstova Hermanna Hessea *Priče o vješticama i sablastima iz Rajnskog antiquariusa*. Naš je vampir inspirirao europsku i svjetsku popularnu kulturu, pa i visoku umjetnost, postavši junakom brojnih knjiga i kazališnih predstava. Sumnja se čak da je potaknuo velikoga Brama Stokera na pisanje *Drakule*. Želiš li o njemu čitati odmah i sad, savjetujemo da skokneš do obližnje knjižnice i posudiš roman *Vampir* hrvatskoga književnika Borisa Perića.

a) Zašto su mještani Kringe otišli na grob Jure Granda?

1	
---	--

1	
---	--

b) U kojem je djelu prvi put u Europi zabilježeno svjedočanstvo o vampiru?

1	
---	--

c) Prepiši rečenicu iz teksta u kojoj prepoznaješ reklamnu poruku.

1	
---	--

d) U stilskom smislu po čemu se ta rečenica razlikuje od ostatka teksta?

1	
---	--

e) Napiši pleonazam koji se pojavljuje u tekstu.

1	
---	--

f) Napiši drugi gramatički točan oblik riječi *seoceta*.

1	
---	--

5	
---	--

g) U zadanom tekstu pojavljuju se dvije pravopisne pogreške. Napiši koje su i ispravi ih.

pravopisna pogreška	ispravak pravopisne pogreške

2	
---	--

h) U zadanom tekstu pojavljuju se tri leksema koja ne pripadaju hrvatskome standardnom jeziku. Napiši ih i zamijeni odgovarajućim leksom hrvatskoga standardnog jezika.

leksen koji ne pripada hrvatskome standardnom jeziku	odgovarajuća zamjena u hrvatskome standardnom jeziku

3	
---	--

5	
---	--